

Innst. S. nr. 178

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:35 (2003-2004)

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik, Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland og Geir-Ketil Hansen om å sette i gang ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa

Til Stortinget

SAMMENDRAG

En må ta som utgangspunkt at de fleste aktørene i fiskerinæringa, som i andre næringer, driver sin aktivitet innenfor rammene av gjeldende lover og reguleringer. Det er ingen grunn til å tro annet enn at det store flertallet av norske fiskere og fiskeprodusenter er seriøse utøvere av yrket sitt.

Likevel forekommer økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa. Generelt kan en si at dette i hovedsak handler om overfiske i form av utkast og feil eller manglende rapportering ved landing av fangst.

Kriminalitet i fiskerinæringa er uakseptabelt av flere grunner: Først fordi det bidrar til undergraving av regulerings- og forvaltningsregimet i fiskerinæringa. Deretter fordi markedet i økende grad stiller krav til en god ressursforvaltning. Sist fordi uregistrerte uttak av bestandene svekker det vitenskapelige grunnlaget for bestandsvurderingene som ligger til grunn for de årlige kvotefastsettelsene.

Økt fokus de siste åra har ført til at det er satt i verk en del tiltak på kontrollside. Det synes likevel som at det er behov for ytterligere tiltak. Kontroller har avdekket en rekke overtredelser, og en del av disse har vært svært grove. Nye tiltak bør derfor iverksettes. Ingen tiltak er tilstrekkelige alene, og de ulike tiltaka er avhengige av hverandre for å være effektive.

På denne bakgrunn fremmes det i dokumentet følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringa sette i gang ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa, slik som
  - økt samarbeid og koordinering mellom de ulike kontrollinstansene (salgslaga, Fiskeridirektoratet og Kystvakta)
  - intensivering av innføring av ulike former for elektroniske rapporteringssystem, slik som elektronisk fangstdagbok, elektronisk innmelding av fangst med videre
  - økt kapasitetsutnyttelse av Kystvakta
  - styrking av kontroller på land, blant annet gjennom hyppigere omsetningskontroller
  - vurdering av om sanksjonene i dag står i forhold til de ulike lovbrudda
  - gjennomgang av regelverket for bedre å kunne skille bevisst juks fra uforvarende brudd på regelverket
  - gjennomføring av strengere sanksjoner slik at den som gjør seg skyldig i grove brudd på forvaltningsregimet, blir fratatt retten til å drive fiske
  - inspektører på havgående fiskefartøy
2. Stortinget ber Regjeringa legge fram ei evaluering av erfaringene med ØKOKRIMs tipstelefon for økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet sett i forhold til erfaringene med Fiskeridirektoratets tipstelefon.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fossli og Aud Gaundal, fra Høyre, Ivar Kristiansen, Michael Momyr og Erlend Nornes, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Olaf Gjedrem og May-

Helen Molvær Grimstad, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, mener at Norge må opptre med oppriktighet og stor troverdighet med hensyn til målsetting som en langsiktig, bærekraftig forvalter av havets levende ressurser. Skal Norge være pådriver i internasjonal ressursforvaltning og kontrollpolitikk, må vi etter komiteens oppfatning selv opptre og leve etter de standarder og målsettinger vi selv setter. Derfor er det etter komiteens oppfatning svært nødvendig at Norge aktivt viderefører arbeidet med et internasjonalt regelverk og en internasjonal standard for ressursforvaltning.

Tiltak for å begrense og hindre økonomisk og miljømessig kriminalitet innen fiskerinæringen må etter komiteens oppfatning gjennomgås og lanseres raskt.

Komiteen mener at kontrollinnsatsen i alle ledd må gjennomgås med sikte på å styrke den totale kontrollinnsats. Kontrollinnsatsen må på best mulig måte koordineres mellom kontrollverk, kystvakt og skatte- og avgiftsmyndighetene. Komiteen er også av den oppfatning at en generell innføring av elektronisk fangst-dagbok må gjennomføres snarest.

Komiteen er gjort oppmerksom på at det er utredet forslag om strengere straffereaksjoner på overlagt kriminalitet på dette området. Komiteen ber om at det vurderes å frata retten til å utøve fiske eller kjøpe fisk på første hånd for folk som utøver kriminalitet på dette området.

Komiteen viser til rapporten fra den nedsatte utkastkommisjonen som har vurdert tiltak mot ulovlig utkast av fisk fra fiskeflåten. Rapporten er omtalt i revidert nasjonalbudsjett, uten at Regjeringen har foretatt

en nærmere vurdering av rapportens innhold. Komiteen viser til at Regjeringen i forbindelse med denne omtalen slår fast at den vil komme tilbake til forslag om nærmere tiltak mot fiskejuks i kommende statsbudsjettforslag.

Komiteen ser det som naturlig at fiskerinæringens organisasjoner trekkes aktivt med i oppfølgingen av dette arbeidet.

Det er også etter komiteens oppfatning viktig at departementet legger opp til og gjennomfører en kvote- og bifangstpolitikk som kan bidra til å unngå utilsiktede situasjoner med overfiske/utkast som resultat, og at omregningsfaktorbegrepet benyttes aktivt som virkemiddel i dette arbeidet.

Komiteen finner det også nødvendig å peke på behovet for å styrke oppsynskompetansen innen Fiskeridirektoratets ytre apparat. Komiteen foreslår at forslaget vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:35 (2003-2004) - om forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik, Bjørn Jacobsen, Hallgeir H. Langeland og Geir-Ketil Hansen om å sette i gang ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringa - vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 13. mai 2004

Olav Akselsen
leder

Ivar Kristiansen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Fiskeridepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 22. mars 2004

Dokument 8:35

Jeg viser til næringskomiteens henvendelse av 8. mars d.å. der det bes om Fiskeridepartementets vurdering av ovennevnte forslag om ytterligere tiltak mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet i fiskerinæringen.

Spørsmålet om kriminalitetsbekjempelse i fiskerinæringen må sees i sammenheng med det større arbeidet som er rettet mot en effektiv og pålitelig ressurskontroll. For meg som fiskeriminister er dette svært viktig. Jeg ønsker at Norge som fiskerinasjon skal fremstå med oppriktighet og troverdighet når det gjelder så sentrale målsettinger som en langsiktig, bærekraftig forvaltning av havets levende ressurser. Derfor er vi avhengige av ikke bare å lykkes i norske havområder, ovenfor norske fiskefartøy, men vel så mye i det viktige samarbeidet vi har med andre stater, som vi deler brorparten av våre fiskebestander med.

En effektiv ressurskontroll er avhengig av at statens virkemiddelbruk ikke sees isolert, men inngår i et samspill med næringens eget arbeid med gode holdninger. Min vurdering er at vi er i en god dialog med næringen om dette og at næringens organisasjoner arbeider målrettet og godt med våre felles bestrebelser.

Innledningsvis er jeg, som forslagstillerne også understreker, opptatt av ikke å overdramatisere omfanget av kriminalitet relatert til fiskerinæringen. Enkeltoppslag i media vekker bekymring og må tas på alvor, men må ikke få lov til å sverte en hel næring. Dette er det nemlig ikke grunnlag for.

Når det gjelder forslagene i dokument 8:35 så er disse sentrale og noe jeg har vært opptatt av å styrke. For samtlige av forslagene har vi tatt viktige skritt.

Regelverket skal være så enkelt som mulig både å forstå og forholde seg til i det praktiske fisket. En arbeidsgruppe bestående av representanter fra forvaltningen og næringen har gått gjennom regelverket på dette området og gitt sin vurdering. Disse vurderingene vil Fiskeridepartementet legge vekt på i det videre regelverksarbeidet.

De siste årene har et styrket samarbeid mellom kontrollinstansene vært et gjennomgangstema. Det har vært lagt vekt på et bredt samarbeid hvor man involverer også skatte- og avgiftmyndighetene i det direkte arbeidet for å avdekke eventuelle uregelmessigheter. Det er opprettet fora hvor kontrollinstansene kan møtes og koordinere sin innsats mest mulig effektivt og det er vektlagt å analysere og viderebringe relevant informasjon mellom kontrollorganene for øvrig.

Et viktig felles initiativ ble tatt i januar 2003 med inngåelsen av en omfattende samarbeidsavtale om tiltak mot ulovligheter i fiskerinæringen mellom næringens organisasjoner og kontrolletatene. Avtalen pålegger partene en felles innsats og etablerer grunnlaget for et forum der forvaltning og næring kan møtes og meisle ut konkrete og tiltaksrettede planer.

Dette vil bidra til å styrke et allerede bredt engasjement mot dette feltet.

Det arbeides med å innføre en elektronisk fangst dagbok for å lette fiskerens arbeide knyttet til rapportering til myndighetene og som ledd i å styrke kontrollarbeidet. Dette arbeidet foregår i nært samarbeid med fiskerinasjonene rundt Nord-atlanteren og er avhengig av omforente løsninger for at rapporteringsrutinene skal bli mest mulig ensartet.

I juni 2001 ble det innført en skjerpelse av straffesanksjonene for brudd på fiskerilovgivningen. Fiskerimyndighetene har også muligheten til å anvende administrative tiltak i form av midlertidig eller permanent utestengelse fra retten til å drive fiske eller til å stå som kjøper av fisk i første hånd. Slik sett har vi et fleksibelt sanksjonsregister i dag tilpasset ulike typer regelbrudd. Utestengelse fra retten til å drive fiske eller å være fiskekjøper er et alvorlig virkemiddel, men min holdning er klar på dette punktet: Der det er grunnlag for det skal vi ikke nøle med å bruke denne reaksjonen for å markere overfor den enkelte og næringen som helhet at vi tar dette på alvor. Muligheten til å sanksjonere raskt og virkningsfullt fra forvaltningens side kan imidlertid bli bedre og Fiskeridepartementet vil i løpet av denne våren fremme et forslag overfor Stortinget med endring av deltakerloven med forslag til innføring av et såkalt overtredelsesgebyr for brudd på fiskerilovgivningen.

Når det gjelder den evalueringen av ØKOKRIMs tipstelefon m.v. som forslagstillerne ber om, så er denne igangsatt, og jeg tar sikte på å presentere Stortinget for resultatene av denne i løpet av denne våren.

Jeg nedsatte denne måneden en kommisjon som skal gi råd om tiltak mot ulovlig utkast av fisk på havet. Utkast av fisk, eller dumping som det også kalles, representerer en særlig utfordring i kontrollsammenheng. Norske havområder er enorme og tilgjengelige kontrollressurser begrensede. Kommisjonen har i sitt mandat fått to hovedoppgaver. Den skal vurdere hvordan kunnskapstilgangen om ulovlig utkast kan styrkes og evaluere effekten av dagens tiltak på ressurskontrollområdet i forhold til utkastproblematikken og hvilke tiltak som eventuelt bør settes inn for å styrke dette området ytterligere. Jeg har spesielt bedt om at det gis en vurdering av bruk av inspektører på fiskefartøy, tekniske innretninger rettet mot småfisk og bifangst og samarbeidet om og organiseringen av kontrollarbeidet. Det er videre viktig at kommisjonen ser arbeidet med denne type ulovligheter i sammenheng med regjeringens generelle innsats mot økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet.

Kommisjonen skal legge frem sitt råd innen utgangen av april d.å. Jeg tar sikte på å orientere Stortinget om min oppfølging av de anbefalinger som gis i sammenheng med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett denne våren og en eventuell videre oppfølging i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2005.

